

Motion till riksdagen 2005/06:L18

av **Inger René m.fl. (m)**
med anledning av prop. 2005/06:105

Trygga konsumenter som handlar hållbart – Konsumentpolitikens mål och inriktning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om marknadsekonomi och fri konkurrens som mål för konsumentpolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en utredning med syfte att öka möjligheterna till alternativ tvistlösning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om marknadsföring med godkännande på förhand.

Bakgrund

Moderaternas viktigaste konsumentpolitiska förslag är fastställda genom vår kommittémotion 2005/06:L310 Konsumentmakt. Där redogör vi för hur vi vill stärka den enskildes konsumentmakt och kunskaper, forma en politik för låga priser och brett utbud och för att alla varor och tjänster skall vara säkra och trygga. Det gäller inte minst de varor och tjänster som stat och kommun tillhandahåller.

Med den här motionen vill vi framföra nya förslag kring de aspekter som den socialdemokratiska regeringen väljer att föra fram i sin proposition.

Fel! Okänt namn på

Övergripande synpunkter

Den socialdemokratiska regeringens fokus i konsumentpolitiken framstår vid en granskning av propositionen dessvärre som oklart och otydligt. Trots att regeringen endast föreslår ett mål, Trygga konsumenter som handlar hållbart, är detta varken särskilt mätbart eller tjänar som klagörande kompass för det konsumentpolitiska arbetet.

Den socialdemokratiska propositionen är fylld med stora ord, men lite verkligt innehåll. Formuleringar travas på varandra: trygga konsumenter skall handla hållbart, kunniga konsumenter skall hushålla med egna och andras resurser. Dessutom skall regeringens konsumentpolitik ”i ökad utsträckning bidra till ett mer tillgängligt samhälle där alla kan leva trygga och hälsosamma liv samt delta som aktiva konsumenter”. Få kan förstås motsätta sig detta, vilket gör det desto sorgligare att regeringen saknar de konkreta förslag som leder mot målet.

Det förvånar oss särskilt att regeringen inte väljer att ställa förslag som leder till ett starkare konsumentskydd och tryggare varor och tjänster för den enskilde konsumenten gentemot det offentliga.

Konsumenternas ställning inom den offentligt finansierade sektorn kan stärkas genom en lagstiftning som så långt som möjligt ger konsumenttjänstlagen, konsumentköplagen och produktsäkerhetslagen en enhetlig och konkurrensneutral tillämpning på de olika sektorerna i ekonomin.

Det är anmärkningsvärt att regeringen utelämnar detta i sin proposition, dels därför att det här finns utrymme för konstruktiv politik, dels mot bakgrund av att riksdagen har uttalat att regeringen har i uppdrag att återkomma i ärendet. Trots att majoriteten i kammaren uttalat uppdraget väljer den socialdemokratiska minoritetsregeringen att ignorera detta i sitt förslag till riksdagen. Att regeringen inte på något sätt behandlar frågan i propositionen är arrogant mot riksdagen och en del av riksdagens demokratiska underskott. Regeringen bör snarast återkomma med kompletteringar i detta hänseende.

Fri och fungerande konkurrens ett mål för konsumentpolitiken

I regeringens proposition saknas en fördjupade diskussion om konkurrensens betydelse för den för de flesta konsumenter så viktiga frågan om pressade priser. Dessutom saknas förslag som stärker konkurrensen och pressar priserna.

Vi vill att konkurrensen på den svenska marknaden skall öka genom att nya företag etablerar sig och konkurrenshinder tas bort. En stärkt konkurrens skulle innebära lägre prisnivåer, vilket skulle leda till betydande välfärdsvinster. Väl fungerande konkurrens leder till en effektiv resursfördelning i samhället: företagen stimuleras att sänka sina kostnader och att öka sin effektivitet. För konsumenterna innebär en ökad konkurrens lägre priser, ett större och

mer varierat utbud av varor och tjänster och en ökad anpassning till konsumenternas behov. Detta är av allra största vikt för de konsumenter med tunnast plånböcker.

Fasta spelregler och konkurrens på lika villkor är viktiga förutsättningar för att marknadsekonomin skall fungera. I marknadsekonomin natur ligger att gamla lösningar ständigt får vika för nya som är bättre ägnade att tillfredsställa konsumenternas varierande krav. Konkurrens är den bästa garantin för att konsumenter skall få så bra varor och tjänster som möjligt, till rimliga priser. Det är också av avgörande betydelse för den internationella styrkan hos svenskt näringsliv att konkurrensen upprätthålls på hemmamarknaden.

Moderat konsumentpolitik syftar till att öka den konkurrensutsatta sektorn, vidga området för privat näringsverksamhet, avveckla offentliga monopol och minska offentligt ägande i näringsverksamhet. Det krävs också systemförändringar i form av skattesänkningar och fler avregleringar för att stimulera marknaden. Med ett stort och brett utbud ges konsumenterna möjlighet att göra egna val, att välja och att välja bort. Den europeiska inre marknaden är gynnsam för svenska konsumenter eftersom den skapar ett större utbud av varor och tjänster. Därför måste den europeiska inre marknaden vårdas i syfte att öka konkurrensen på ett sätt som kommer konsumenterna till del. Vi anser att konsumenternas intresse av sund och fri konkurrens som medför lägre priser tydligare måste vara en del av målet för vår konsumentpolitik.

I vår motion 2005/06:L310 Konsumentmakt visar vi också vilka konkreta förslag vi vill ställa för att föra politiken mot det målet. Vi vill här särskilt understryka att handelsändamålet i plan- och bygglagen bör tas bort för att främja konkurrensen. Etablering av detaljhandel bör styras av konsumenternas efterfrågan och företagsekonomiska överväganden, i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade detaljplaner. Tyvärr har vi alltför sällan hört konsumentministern driva konkreta frågor som skulle stärka konkurrensen på ett sätt som vore till gagn för konsumenterna.

Konsumentombudsmannen som part i rättsliga tvister

Den socialdemokratiska regeringen föreslår att försöksverksamheten enligt lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister utvidgas till att omfatta tvister på hela konsumentområdet. Dessutom föreslås försöksverksamheten förlängas till utgången av år 2011.

Vi motsätter oss såväl den föreslagna utvidgningen som förlängningen. Det är knappast förtroendeingivande att den socialdemokratiska regeringen lägger lagförslag som skall gälla på försök. Förslag till riksdagen bör vara väl förberedda, förankrade och utredda – det lämpar sig inte att testa nya lagar.

Flertalet remissinstanser har också påpekat för den socialdemokratiska regeringen att det föreligger uppenbar risk för intresse- och jävskonflikter om Konsumentombudsmannen agerar ombud samtidigt som Konsumentverkets

Fel! Okänt namn på

eget regelverk prövas. Att regeringen utan djupare resonemang säger sig ha svårt att se några sådana intressekonflikter eller jävsituationer känns tyvärr knappast som en garanti för att så inte blir fallet. De dubbla rollerna i rättsprocesserna är uppenbara.

Öppna för fler enkla lösningar av konsumenttvister

Vi noterar att den socialdemokratiska regeringen numera har en positiv inställning till olika tvistlösningsalternativ. Det arbetet borde föras vidare genom att regeringen omedelbart tillsätter en utredning som ser över hur möjligheterna till alternativ tvistlösning kan breddas. Vi hemställer därför att regeringen snarast tillsätter en sådan utredning.

Utredningen bör undersöka hur olika modeller för lösning av konsumenttvister utom rätta kan stimuleras. Regeringen har sedan 1994 försökt införa större möjligheter till processföring i framför allt konsumenttvister. Vi menar att en bättre modell vore att anamma de moderna principerna för utomrättslig lösning av konsumenttvister, s.k. alternative dispute resolution (ADR).

Kommissionen uppmuntrar framväxten av modeller för utomrättslig tvistlösning, därför att sådana instrument är lättillgängliga för konsumenter, visar goda resultat och saknar många av de nackdelar domstolsprocesser har. EU-parlamentet har också nyligen antagit ett betänkande avseende utomrättslig reglering av konsumenttvister.

Kommissionen rekommenderar att ADR skall ha en självständig, oberoende ställning samt ge lika service till konsumenter som till näringsidkare. Förfarande och resultat skall vara offentliga. Förfarandet skall också vara effektivt, inte fordra juridiskt ombud, vara utan kostnad eller ges till mycket rimliga kostnader samt vara snabbt. Förfarandet skall endast vara bindande för parterna om dessa innan förfarandets början informerats om att så är fallet. Förfarandet får inte vara ett led av en avtalsklausul som påbjuder utomrättslig tvistlösning med preklusion av rätten att föra anspråket till domstol. Parterna skall, om de vill, få representeras av ombud.

I linje med detta ställer vi oss bakom inrättandet av ett nätverk för utomrättslig, gränsöverskridande tvistlösning. Konsumenterna får härigenom stor egenmakt att lösa problem utan att behöva gå till domstol.

Marknadsföring med godkännande på förhand

Med den socialdemokratiska regeringens konsumentpolitiska proposition följer förslag som riskerar jobben för tusentals unga som arbetar med marknadsföring och försäljning.

Det ter sig nämligen som om den socialdemokratiska regeringen planerar dramatiskt försämrade villkor för telemarketingbolag. Den socialdemokra-

Fel! Okänt namn på

tiska regeringen vill utreda möjligheterna att förbjuda företag att sälja per telefon om inte den uppringda gett sitt godkännande på förhand.

Vi vill påpeka att det är ett ytterst radikalt förslag från den socialdemokratiska regeringen med mycket vaga konsumentpolitiska fördelar. Om det genomförs innebär det ett ekonomiskt sammanbrott för callcenterbranschen, som sysselsätter ungefär 100 000 personer. I princip raseras basen för dessa företags verksamhet eftersom de inte längre kan utföra merparten av sina tjänster. Som en logisk följd kommer de inte heller att kunna hjälpa ungdomar med deras första steg in på arbetsmarknaden.

Vi förstår invändningarna om att det upplevs som besvärande med säljare som ringer till bostaden. Men på detta problem finns enkla lösningar som inte innebär att tusentals svenskar riskerar att förlora sina jobb. Det går bra att kontakta det s.k. Nix-registret (020-27 70 00) och där spärra telefonen för reklam. Vi finner det anmärkningsvärt att regeringen lägger ytterligare skattepengar på en sådan utredning och vill därför avslå förslaget.

Stockholm den 11 april 2006

Inger René (m)

Bertil Kjellberg (m)

Hillevi Engström (m)

Ewa Thalén Finné (m)

Henrik von Sydow (m)

Nils Fredrik Aurelius (m)